

Viite:

Luonnos valtioneuvoston asetukseksi avustuksista asuinrakennusten kaukolämpölaitteistojen uusimiseen matalalämpötilaiseen kaukolämpöön soveltuviksi vuosille 2022–2023

Lausuntopyynnön diaarinumero: VN/14652/2022

Energiateollisuus ry (ET) kiittää lausuntomahdollisuudesta ja toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Kaukolämpöjärjestelmät ja -verkot ovat mahdollistajan roolissa mm. erilaisten asiakastarpeiden, hukkalämpöjen, teollisuuden prosessien ja ilmastoneutraalien energiajärjestelmien toteutuksessa. Tällä hetkellä kaukolämpöjärjestelmiin kohdistuu paljon odotuksia järjestelmien tehokkaasta hyödyntämisestä. Yhtenä tehostamiskeinona kaukolämpöjärjestelmien mitoituslämpötilaa laskettiin 2021. Oleellista järjestelmien hyödyntämisessä on mm. mahdollisuus olemassa olevia verkkoja käyttäen siirtää muussa toiminnassa syntyviä hukkalämpöjä olemassa olevalle asiakaskunnalle ja näin vähentää muuta tuotantotarvetta ja parantaa yhteiskunnan energiatehokkuutta. Yhdessä kaukolämpöä tuottavien lämpöpumppujen ja sähkökattiloiden sähköveromuutoksen kanssa matalammilla kaukolämmön mitoituslämpötiloilla päästään myös merkittävään polttamattoman tuotannon lisäykseen.

Muutos kaukolämmön lämpötilatasoissa ja tuotantorakenteessa taas ovat välttämättömyyksiä mm. fossiilisesta energiasta luopumisen nopeuttamiseksi. Matalammat lämpötilatasot helpottavat merkittävästi hukkalämpöhankkeiden ja lämpökaupan toteuttamista, mihin kaukolämpötoimialan omat toimet ovatkin tähänneet. Matalammat lämpötilatasot kaukolämpöjärjestelmissä muun muassa helpottavat merkittävästi hukkalämpöhankkeiden ja lämpökaupan toteuttamista, vähentävät häviöitä, parantavat savukaasujen lämmöntalteenottoja, helpottavat varastointiratkaisujen käyttöä, parantavat lämpöpumppujen hyötysuhdetta ja parantavat sektori-integraatiohankkeiden toteutettavuutta.

Kaukolämpöjärjestelmissä avainasemassa ovat asiakkaat. Kaukolämpöjärjestelmissä on sekä lämpöyhtiöiden että asiakkaiden omaisuutta olevia laitteistoja. Lämmönjakokeskukset ovat järjestelmän sellaisia osia, jotka omistaa yleensä asiakas ja niiden uusiminen on merkittävä investointi. Onkin kannatettavaa, erityisesti ajankuvaa peilaten, että tarjotaan tuettu mahdollisuus parantaa oman kiinteistönsä energiatehokkuutta, vähentää energian käyttöä ja samalla edistetään koko kaukolämpöjärjestelmän energiamurrosta hiilineutraaliksi. Lämmönjakokeskuksen uusimisen yhteydessä kannustetaan tekemään myös muita kiinteistön energiatehokkuustoimia sekä lämmitysjärjestelmän tasapainotus ja säätö, jolloin päästään myös energiankulutuksen osalta parempaan vaikuttavuuteen. Toimet ovat sellaisia, että niillä vastataan energiankulutuksen vähentämiseen, ilmastonmuutokseen sekä tuonti- ja fossiilisesta energiasta luopumiseen.

On huomattava, että merkittävästä tukeen varatusta rahasta huolimatta, kyseessä kuitenkin järjestelmien ja asiakaskunnan kokoon nähden rajallinen tuki-instrumentti. Onkin tärkeää, että rajallinen tuki käytetään vaikuttavasti. Käsitksemme mukaan, hyvin kohdennettuna tällaisilla toimilla on selkeä vaikutus muutoksen vauhdittajana ja asetuksen muotoilu tukee tällaisia kohdennettuja ja vaikuttavia toimia.

Toivomme, että tuki-instrumentille saadaan myös jatkoa järjestelmämuutoksen alun vauhdittamiseksi ja asiakkaan toimet tunnistetaan jatkossakin koko järjestelmän kannalta merkittävänä toimijana. Tuki-instrumentin kannalta on tärkeä huomata ainakin taloyhtiöiden päätöksenteon hitaus, joka noudattelee mm. yhtiökokousaikatauluja ja jo tehtyjä päätöksiä saneerauksista – tällaisen uuden tukimallin kohdalla voi osassa potentiaalisia kohteita kestää ennen kuin hanke päättyy toteutukseen.

Kannamme huolta myös kiinteistökannasta, johon tuki ei kohdistu. Koska kyseessä on tuki-instrumentti asuinkiinteistöjen energiatehokkuustoimiin, jää tämän ulkopuolelle paljon kiinteistöjä, joissa kannusteet, kiinnostus ja mahdollisuudet tehdä investointeja ovat rajalliset. Nämä voivat jäädä kaukolämpöjärjestelmien muutoksen merkittäväksi hidasteeksi. Tällaisia ovat esimerkiksi pienen ja keskiuuden teollisuuden kiinteistöt, toimistokiinteistöt ja vastaavat vuokrakiinteistöt, joissa suora käyttäjän intressi saattaa puuttua ja investoinnit saatetaan mieltää ylimääräisinä kuluina. Olisikin toivottavaa, että vastaava tuki-instrumentti voitaisiin perustaa myös muille kuin asuinkiinteistöille, jotta nopeutetusti voitaisiin saada muutos alkuun koko järjestelmässä.

Kiinnitimme huomiota laitteistoja koskevien tukisummien progressioon. Näkemyksemme mukaan, suuremmissa kohteissa tulisi voimakkaammin huomioida kasvanut investointi, jotta kannustin olisi vastaavalla tasolla pientalojen kanssa. Tukisummat ovat hieman pieniä rivitalo ja kerrostalokohteille, kohteissa kuitenkin jopa kymmeniä asuntoja, jolloin vaikuttavuus suuri ja investoinnit selvästi suurempia kuin pientaloissa – tämä ei kuitenkaan näy tukisummissa vastaavana korotuksena. Ehdottaisimme, että laitteistojen tukisummia tarkastettaisiin esim. pientalot 2000, rivitalot 4000 ja kerrostalot 6000€.

Perustelumuiotiossa mainittu ”Avustusta olisi mahdollista saada 2 000–4 000 euroa per uusittu laitteisto ja lisäksi 500–2 000 euroa per tasapainotettu ja säädetty järjestelmä, jos toimenpide tehdään laitteiston vaihdon jälkeen ja samassa yhteydessä.” tulisi olla: ”[...] jos toimenpide tehdään laitteiston vaihdon yhteydessä.” Usein päästään parempaan lopputulokseen ja kustannustehokkaaseen ratkaisuun säätämällä, tasapainottamalla ja parantamalla rakennuksen sisäistä lämmönjakoa ensin ja vasta sen jälkeen uusimalla lämmönjakokeskus todelliseen tarpeeseen.

(https://www.motiva.fi/koti_ ja_ asuminen/ taloyhtiöt_ _ yhdessä_ energiatehokkaasti/ lammitys/ lammonjakokeskuksen_ uusinta_ kannattaa_ tehdä_ suunnitel_ mallisesti)

Esitetty tuki-instrumentti tukee hyvin tavoitteita hiilijalanjäljen pienentämistä asumisessa, olemassa olevan rakennuskannan energiatehokkuuden parantamista sekä siirtymistä päästöttömään lämmöntuotantoon.

ET on sitoutunut Suomen hiilineutraaliustavoitteeseen 2035 ja EU:n ilmastotavoitteisiin ja pitää tärkeänä, että em. tavoitteisiin pyritään johdonmukaisesti ja ennustettavasti, ja että politiikkatoimia ohjaa kustannustehokkuus, teknologianeutraalius sekä markkinaehtoisuus. Ilmastotavoitteiden saavuttaminen on mahdollista.